

Rolnummers 5265, 5266 en 5267
Arrest nr. 146/2012 van 6 december 2012

ARREST

In zake : de prejudiciële vragen betreffende de artikelen 190, 192 en 322, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek, gesteld door de Arbeidsrechtbank te Eupen.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit rechter J.-P. Snappe, waarnemend voorzitter, voorzitter M. Bossuyt, en de rechters E. De Groot, A. Alen, J.-P. Moerman, E. Derycke, J. Spreutels, T. Merckx-Van Goey, P. Nihoul en F. Daoût, bijgestaan door de griffier F. Meersschaut, onder voorzitterschap van rechter J.-P. Snappe,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. *Onderwerp van de prejudiciële vragen en rechtspleging*

Bij drie vonnissen van 1 december 2011 in zake de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid tegen respectievelijk de bvba « Bono Pizza », de bvba « Mediterraneo Gastrosocietas » en de bvba « Brands Lane Sports International », waarvan de expedities ter griffie van het Hof zijn ingekomen op 9 december 2011, heeft de Arbeidsrechtbank te Eupen de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schenden artikel 322, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek, dat bepaalt dat de verhinderde kamervoorzitter van de arbeidsrechtbank wordt vervangen door de voorzitter van de rechtbank of door de rechter die hij aanwijst, door een toegevoegd rechter of een plaatsvervangend rechter, en de artikelen 190 en 192 van het Gerechtelijk Wetboek, die voorzien in verscheidene voorwaarden voor de benoeming tot werkend rechter of tot plaatsvervangend rechter, in zoverre, om tot rechter in de arbeidsrechtbank te worden benoemd, de kandidaat doctor of licentiaat in de rechten moet zijn en voor het bij artikel 259bis-9, § 1, van het Gerechtelijk Wetboek voorgeschreven examen inzake beroepsbekwaamheid moet zijn geslaagd alsook een ononderbroken beroepservaring van tien jaar als advocaat moet aantonen of de bij artikel 259octies van het Gerechtelijk Wetboek voorgeschreven gerechtelijke stage moet hebben doorgemaakt, en om tot plaatsvervangend rechter in de arbeidsrechtbank te worden benoemd, de kandidaat doctor of licentiaat in de rechten moet zijn en gedurende ten minste vijf jaar bepaalde juridische beroepen moet hebben uitgeoefend, de gelijkheid van de inwoners van het Koninkrijk België, waarin is voorzien in titel II van de Grondwet (‘ De Belgen en hun rechten ’), te weten in de artikelen 10 en 11 ervan, gelet op de verschillende voorwaarden voor de benoeming van een werkend rechter en van een plaatsvervangend rechter, aangezien de rechtzoekende het risico loopt dat zijn zaak wordt beslecht door een kamer van de arbeidsrechtbank die wordt voorgezeten door een plaatsvervangend rechter, die niet het bewijs moet hebben geleverd van de bekwaamheden en beroepservaring die een (werkend) rechter wel moet bezitten ? ».

Die zaken, ingeschreven onder de nummers 5265, 5266 en 5267 van de rol van het Hof, werden samengevoegd.

Memories en memories van antwoord zijn ingediend door :

- de « Ordre des barreaux francophones et germanophone », met zetel te 1060 Brussel, Gulden-Vlieslaan 65;
- de Ministerraad.

Bij beschikking van 20 september 2012 heeft het Hof de zaken in gereedheid verklaard en de dag van de terechtzitting bepaald op 11 oktober 2012 na de partijen te hebben uitgenodigd, in een uiterlijk op 5 oktober 2012 in te dienen aanvullende memorie, waarvan zij binnen dezelfde termijn een kopie uitwisselen, de proportie aan te geven van de zaken die de laatste vijf jaar in de Arbeidsrechtbank te Eupen werden beslecht door kamers voorgezeten door plaatsvervangende rechters in vergelijking met de zaken beslecht door kamers voorgezeten door werkende rechters.

De « Ordre des barreaux francophones et germanophone » en de Ministerraad hebben aanvullende memories ingediend.

Op de openbare terechtzitting van 11 oktober 2012 :

- zijn verschenen :
  - . Mr. V. Thiry, advocaat bij de balie te Luik, voor de « Ordre des barreaux francophones et germanophone »;
  - . Mr. P. Schaffner, advocaat bij de balie te Brussel, voor de Ministerraad;
- hebben de rechters-verslaggevers F. Daoût en A. Alen verslag uitgebracht;
- zijn de voornoemde advocaten gehoord;
- zijn de zaken in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. *De feiten en de rechtspleging in de bodemgeschillen*

In de drie aan de verwijzende rechter voorgelegde zaken staat de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ) tegenover verscheidene vennootschappen.

Op 3 november 2011 stelt de raadsman van de RSZ in elke zaak vast dat alle verschuldigde bedragen met uitzondering van de kosten door de verwerende partij werden betaald en vordert hij een verstekvonnis tegen laatstgenoemde voor het nog verschuldigde bedrag. Wegens de afwezigheid van de verwerende partij onderzoekt de Arbeidsrechtbank alle rechtsmiddelen die de niet-verschijnende partij zou kunnen doen gelden tegen de vordering van de eiseres, ook al hebben die niets te maken met de openbare orde.

De Arbeidsrechtbank stelt in de eerste plaats vast dat de voorzitter van de Rechtbank is aangewezen als plaatsvervangend rechter bij koninklijk besluit van 8 juli 1993 en dat destijds er geen enkel verschil was tussen de benoemingsvoorwaarden voor de werkende rechters en die voor de plaatsvervangende rechters.

De Rechtbank brengt in herinnering dat de benoemingsvoorwaarden voor de magistraten werden gewijzigd ten gevolge van opeenvolgende wetshervormingen en dat voortaan de plaatsvervangende rechters, ongeacht het ogenblik waarop ze werden benoemd, niet langer kunnen worden beschouwd als laureaten van het examen inzake beroepsbekwaamheid of van de gerechtelijke stage. Het wetslagen voor dat examen is bij artikel 192 van het Gerechtelijk Wetboek niet vereist als voorwaarde om tot plaatsvervangend rechter te worden benoemd. Dat wetslagen is daarentegen wel vereist om tot werkend rechter te worden benoemd krachtens artikel 190 van het Gerechtelijk Wetboek. De Arbeidsrechtbank stelt tevens vast dat artikel 322, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek toelaat dat de verhinderde kamervoorzitter van een arbeidsrechtbank zich kan laten vervangen door een plaatsvervangend rechter.

Bijgevolg stelt zij aan het Hof een vraag met betrekking tot de waarborgen die aan de rechtzoekende worden geboden naargelang zijn proces voor een kamer van de arbeidsrechtbank wordt behandeld die wordt voorgezeten door een plaatsvervangend rechter of door een werkend rechter.

III. *In rechte*

- A -

A.1.1. Na te hebben besloten tot de vergelijkbaarheid van de in het geding zijnde categorieën alsook tot het bestaan van een objectief criterium dat ze onderscheidt, onderzoekt de Ministerraad in zijn memorie of de aan de toetsing van het Hof onderworpen normen wel degelijk ten grondslag liggen aan het aangevoerde verschil in behandeling. Hij besluit dat zulks niet het geval is wat betreft artikel 322, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek. Hij verwijst daartoe naar het arrest van het Hof nr. 111/2001 van 20 september 2001. Het is immers niet het principe van de vervanging van een verhinderde voorzitter van de arbeidsrechtbank door een plaatsvervangend rechter dat in het geding zou zijn maar de verschillende benoemingsvoorwaarden voor de werkende en plaatsvervangende magistraten. Het zijn echter enkel de artikelen 190 en 192 van het Gerechtelijk Wetboek welke die voorwaarden regelen. Daaruit zou voortvloeien dat de prejudiciële vraag geen antwoord behoeft in zoverre zij artikel 322, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek beoogt.

A.1.2. De Ministerraad merkt op dat in zijn arrest nr. 29/99 van 3 maart 1999 het Hof heeft geoordeeld dat de benoemingsprocedure voor de plaatsvervangende raadsheren voldoende waarborgen bevatte op het vlak van hun beroepsbekwaamheden om de rechtzoekende dezelfde waarborgen te bieden op het vlak van de kwaliteit van de rechtspleging als wanneer laatstgenoemde zou worden beoordeeld door een werkend raadsheer.

De Ministerraad stelt vast dat de normen die door het Hof in dat arrest werden getoetst sindsdien werden opgeheven en vervangen door nieuwe bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek. Na te hebben gewezen op de verschillende etappes van de benoemingsprocedure voor de magistraten in de nieuwe wetgeving beklemtoont de Ministerraad het feit dat de genoemde procedure de essentiële waarborgen behoudt - te dezen de voorafgaande adviezen en de krachtigere en geobjectiveerde rol van een benoemings- en aanwijzingscommissie van de Hoge Raad voor de Justitie - waarnaar het Hof heeft verwezen om te beslissen dat de benoemingsvoorwaarden voor de effectieve en de plaatsvervangende raadsheren niet dermate verschillend zijn dat zij een rechtspraak van ongelijke kwaliteit met zich zouden meebrengen.

De lering van het arrest nr. 29/99 zou dus te dezen volledig kunnen worden overgenomen. Aldus heeft de plaatsvervangende rechter die een kamer van de arbeidsrechtbank moet voorzitten, net zoals de plaatsvervangende raadsheer, een functie die verschillend is van die van de werkende rechter in zoverre zijn opdracht beperkt is.

A.1.3. Wat betreft de vergelijking tussen de benoemingsvoorwaarden voor de werkende rechters en die voor de plaatsvervangende rechters, zou moeten worden vastgesteld dat de vereiste diplomavooraarde identiek is. De werkende rechters in de arbeidsrechtbank die niet de gerechtelijke stage hebben volbracht, moeten geslaagd zijn voor het bij artikel 259bis-9, § 1, van het Gerechtelijk Wetboek voorgeschreven examen inzake beroepsbekwaamheid. Die voorwaarde is echter niet van toepassing op de benoeming van een plaatsvervangend rechter. Het Hof heeft zich echter over die voorwaarde reeds uitgesproken in zijn arrest nr. 29/99.

De Ministerraad stelt vast dat de beide categorieën van magistraten moeten doen blijken van een beroepservaring die als gelijkwaardig kan worden beschouwd wat betreft de inhoud maar niet noodzakelijkerwijs wat betreft de duur. Daarom kan echter nog niet worden geconcludeerd dat de benoemingsvoorwaarden voor de plaatsvervangende rechters dermate minder streng zijn dat ze niet dezelfde waarborgen zouden kunnen bieden als de werkende rechters.

A.2.1. De « *Ordre des barreaux francophones et germanophone* » (OBFG) dient in deze zaak een memorie tot tussenkomst in. Zij motiveert haar belang om tussen te komen door het feit dat, overeenkomstig artikel 495 van het Gerechtelijk Wetboek, de orden van de balies de taak hebben te waken over de eer, de rechten en de gemeenschappelijke beroepsbelangen van hun leden en initiatieven en maatregelen nemen die nuttig zijn voor de behartiging van de belangen van de advocaat en van de rechtzoekende. Dat artikel zou aantonen dat de OBFG te dezen van een voldoende belang doet blijken om tussen te komen in een zaak betreffende de benoemingsvoorwaarden en de taken van de advocaten-plaatsvervangende rechters.

A.2.2. De OBFG baseert zich op verscheidene arresten van het Hof om haar standpunt te verantwoorden. Zij stelt in de eerste plaats vast dat vóór de wijziging ervan bij de wet van 18 juli 1991, de vroegere artikelen 188 en 192 van het Gerechtelijk Wetboek bepaalden dat om tot plaatsvervangend rechter te worden benoemd, met

name in de arbeidsrechtbank, de kandidaat diende te voldoen aan de voorwaarden waarin is voorzien voor de werkende rechters. Sinds 1991 heeft de federale wetgever de toegang tot de magistratuur afhankelijk gemaakt ofwel van het welslagen voor een vergelijkend examen gevolgd door een stage, ofwel van het welslagen voor een examen en van een vereiste van beroepservaring. De plaatsvervangende rechters daarentegen werden vrijgesteld van het examen inzake beroepsbekwaamheid maar moeten doen blijken van beroepservaring aan de balie of in andere juridische beroepen geciteerd in artikel 192 van het Gerechtelijk Wetboek.

De OBFG besluit dat het in de prejudiciële vraag aangeklaagde verschil in behandeling op objectieve criteria berust. De functie van de plaatsvervangende rechters is immers verschillend van die van de werkende rechters. Zo zijn zij slechts aanvullend en in de regel occasioneel werkzaam, namelijk ter vervanging van de verhinderde werkende magistraten of telkens wanneer het personeelsbestand ontoereikend is om de zetel samen te stellen overeenkomstig de bepalingen van de wet.

De OBFG baseert zich op het arrest van het Hof nr. 29/99 en is van mening dat de benoemingsvoorwaarden voor de werkende rechters en de plaatsvervangende rechters met name van de arbeidsrechtbank niet dermate verschillend zijn dat zij van die aard zouden zijn dat zij een rechtspraak van ongelijke kwaliteit met zich meebrengen. Er wordt opgemerkt dat wat betreft de plaatsvervangende rechters in de arbeidsrechtbank, de ministers die bevoegd zijn voor Werk en Justitie ertoe gehouden zijn het advies in te winnen van de stafhouder en de betrokken korpschefs. De plaatsvervangende rechters hebben geen wedde in tegenstelling tot de werkende rechters. Zowel naar aanleiding van de aanneming van de wet van 18 juli 1991 als naar aanleiding van die van de wet van 15 juni 2001 waarbij de derde toegangsweg tot de magistratuur werd ingevoerd, heeft de federale wetgever erkend dat een lange ervaring aan de balie grote beroepskwaliteiten kon laten vermoeden.

A.2.3. Ten aanzien van het principe van de vervanging van een verhinderd kamervoorzitter van de arbeidsrechtbank door een plaatsvervangend rechter, wordt opgemerkt dat met toepassing van artikel 322, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek, in samenhang gelezen met artikel 192 van hetzelfde Wetboek, voor sommige rechtzoekenden hun zaak kan worden onderworpen aan een kamer van de arbeidsrechtbank voorgezeten door een plaatsvervangend rechter die de enige beroepsmagistraat van de kamer is, aangezien de rechters in sociale zaken die hem omringen niet moeten doen blijken van een beroepservaring in een van de juridische beroepen geciteerd in het voormelde artikel 192. De federale wetgever heeft met name om budgettaire redenen niet ervoor gekozen de vaste formatie van de arbeidsgerechten uit te breiden door beroepsmagistraten te benoemen. Het bij artikel 322, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek ingevoerde systeem is een structurele maatregel die geen enkel tijdelijk noch occasioneel karakter vertoont.

De tussenkomenende partij doet in dat verband gelden dat zij globaal genomen niet kan instemmen met een dergelijk permanent systeem van vervanging van een werkend rechter door een plaatsvervangend rechter. Dat systeem zet de federale overheid immers niet ertoe aan de nodige maatregelen te nemen om in een toereikende personeelsformatie te voorzien die het mogelijk maakt de goede werking van de openbare dienst van de justitie op het hele grondgebied te verzekeren. Dat systeem zou de rechtzoekende noch de waarborgen noch de schijn van onafhankelijkheid en van onpartijdigheid van het gerecht geven. De tussenkomenende partij verzoekt het Hof dus de drie voorgelegde prejudiciële vragen bevestigend te beantwoorden.

A.3.1. De Ministerraad weerlegt het argument van de OBFG dat is gebaseerd op artikel 322, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek. Hij vraagt dat de door het Hof gevolgde redenering in het arrest nr. 111/2001 van 20 september 2001 *mutatis mutandis* te dezen wordt toegepast. Er zou dus moeten worden geconcludeerd dat het aangevoerde verschil in behandeling niet zijn oorsprong vindt in artikel 322, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek maar enkel in de artikelen 190 en 192 van hetzelfde Wetboek.

De grieven in verband met de onafhankelijkheid en/of onpartijdigheid van de rechter zouden geen enkel verband hebben met de draagwijdte van de vragen die te dezen aan het Hof zijn voorgelegd. Het Hof dient zich immers enkel uit te spreken over de beroepsbekwaamheid van de plaatsvervangende rechters.

A.3.2. De Ministerraad voegt daaraan toe dat de argumentatie van de OBFG ertoe strekt in eenzelfde memorie twee onverzoenbare stellingen te verdedigen. Er zou immers niet kunnen worden beweerd, enerzijds, dat de benoemingsvoorwaarden voor de werkende rechters en de plaatsvervangende rechters met name van de arbeidsrechtbank niet dermate verschillend zijn dat ze van die aard zouden zijn dat zij een rechtspraak van ongelijke kwaliteit met zich meebrengen en, anderzijds, dat het onmogelijk is te begrijpen dat eenzelfde rechtzoekende kan worden berecht door magistraten die geen opleidings- en benoemingsparcours hebben gevolgd dat even veeleisend is als datgene dat voor de werkende rechters wordt vereist.

A.4.1. De OBFG antwoordt dat het arrest nr. 111/2001 van 20 september 2001 niet te dezen kan worden overgenomen. Naast benoemingsvoorwaarden die verschillend zijn voor de werkende en de plaatsvervangende rechters, is het immers het beginsel zelf van de vervanging van een werkend rechter door een plaatsvervangend rechter om het voorzitterschap van de arbeidsrechtbank waar te nemen dat ter toetsing aan het Hof wordt voorgelegd.

A.4.2. De OBFG beklemtoont het feit dat het Hof reeds duidelijk heeft geantwoord op verscheidene vragen waarbij het werd ondervraagd over de bestaanbaarheid met het gelijkheidsbeginsel van benoemingsvereisten die verschillend zijn voor de werkende en de plaatsvervangende magistraten. Maar die arresten kunnen te dezen niet worden overgenomen, aangezien de vervanging van een werkend rechter door een plaatsvervangend rechter in het geding is. De OBFG stelt dus voor om de prejudiciële vraag te herformuleren als volgt :

« Schenden de artikelen 190, 192 en 322, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek de artikelen 10 en 11 van de Grondwet in zoverre zij bepalen dat voor sommige rechtzoekenden hun zaak wordt beslecht door een kamer van de arbeidsrechtbank die wordt voorgezeten door een plaatsvervangend rechter die niet het bewijs moet leveren van de bekwaamheden en beroepservaring die een beroepsrechter wel moet bezitten ? ».

Die vraag zou bevestigend moeten worden beantwoord, aangezien dat systeem van vervanging door de federale wetgever niet werd bedacht als een uitzonderlijke of buitengewone maatregel die beperkt is in de tijd - bijvoorbeeld om een actuele achterstand weg te werken - maar het daarentegen gaat om een structurele maatregel die geen enkel tijdelijk of occasioneel karakter vertoont.

De OBFG merkt op dat volgens cijfergegevens die uitgaan van de FOD Justitie er in november 2007 een groter aantal plaatsvervangende magistraten dan werkende magistraten was, wat niet toelaatbaar zou zijn.

A.4.3. De OBFG besluit met de stelling dat er geen enkele tegenstrijdigheid zit in haar argumentering. Aangezien de plaatsvervangende rechters een beperkte opdracht of een beperkte taak hebben, is hun functie verschillend van die van een werkend magistraat, wat kan verantwoorden dat de benoemingsvoorwaarden verschillend zijn.

- B -

B.1.1. Aan het Hof worden vragen gesteld over de bestaanbaarheid, met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, van artikel 322, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek en van de artikelen 190 en 192 van hetzelfde Wetboek in zoverre de rechtzoekende, gelet op de verschillende voorwaarden voor de benoeming van een werkend rechter en van een plaatsvervangend rechter, het risico zou lopen dat zijn zaak wordt beslecht door een kamer van de arbeidsrechtbank die wordt voorgezeten door een plaatsvervangend rechter, die niet het bewijs moet hebben geleverd van de bekwaamheden en beroepservaring waarvan een werkend rechter moet doen blijken.

B.1.2. Artikel 190 van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt :

« § 1. Om tot rechter in de rechtbank van eerste aanleg, de arbeidsrechtbank of de rechtbank van koophandel of tot toegevoegd rechter te worden benoemd, moet de kandidaat doctor of licentiaat in de rechten zijn en voor het bij artikel 259bis-9, § 1, voorgeschreven

examen inzake beroepsbekwaamheid geslaagd zijn of de bij artikel 259*octies*, § 2, voorgeschreven gerechtelijke stage doorgemaakt hebben.

§ 2. De kandidaat die voor het examen inzake beroepsbekwaamheid is geslaagd, moet bovendien :

1° hetzij ten minste tien jaar ononderbroken werkzaam zijn geweest aan de balie;

2° hetzij ten minste vijf jaar een ambt van magistraat van het openbaar ministerie of van rechter of een ambt van staatsraad, auditeur, adjunct-auditeur, referendaris bij het Hof van Cassatie, referendaris, adjunct-referendaris bij de Raad van State of een ambt van referendaris bij het Grondwettelijk Hof of een ambt van referendaris of parketjurist bij de hoven van beroep en bij de rechtbanken van eerste aanleg hebben uitgeoefend;

3° hetzij ten minste twaalf jaar werkzaam zijn geweest aan de balie, het ambt van notaris hebben vervuld of een academische of een rechtswetenschappelijke functie hebben bekleed, of juridische functies hebben uitgeoefend in een openbare of private dienst.

In voorkomend geval wordt de duur van het ambt bedoeld in het 2° in aanmerking genomen voor de berekening van de periode van twaalf jaar voorgeschreven in het 3°.

§ 2*bis*. Bij de bekendmaking van een vacature in de rechtbank van eerste aanleg kan de minister van Justitie bepalen dat het vacante ambt bij voorrang zal worden toegewezen aan een kandidaat die titels of verdiensten voorlegt waaruit een gespecialiseerde kennis blijkt. Deze titels en verdiensten worden onderzocht door de benoemings- en aanwijzingscommissie bedoeld in artikel 259*bis*-8.

§ 2*ter*. Voor de kandidaat-rechter in een fiscale kamer van de rechtbank van eerste aanleg die houder is van een diploma waaruit een gespecialiseerde opleiding in het fiscaal recht blijkt, afgegeven door een Belgische universiteit of door een niet-universitaire instelling van hoger onderwijs zoals bedoeld in artikel 357, § 1, tweede lid, wordt de duur bedoeld in § 2, eerste lid, 3°, verminderd tot tien jaar.

§ 3. Voor de kandidaat-rechter in de arbeidsrechtbank die houder is van een diploma van licentiaat in het sociaal recht uitgereikt door een Belgische universiteit, wordt de duur bedoeld in § 2, 3°, verminderd tot tien jaar.

§ 4. Voor de kandidaat die de kennis van de andere taal dan die waarin hij de examens in het doctoraat of het licentiaat in de rechten heeft afgelegd, bewijst door voorlegging van het getuigschrift afgegeven door de examencommissie ingesteld bij artikel 43*quinquies* van de wet van 15 juni 1935, wordt de duur bedoeld in § 2, 1°, 2° en 3°, verminderd met een jaar ».

Artikel 192 van hetzelfde Wetboek bepaalt :

« Om tot plaatsvervangend rechter te worden benoemd, moet de kandidaat doctor of licentiaat in de rechten zijn en ten minste vijf jaar werkzaam zijn geweest aan de balie, een gerechtelijk ambt of het notarisambt hebben vervuld, of een ambt van staatsraad, auditeur, adjunct-auditeur, referendaris bij het Hof van Cassatie, referendaris, adjunct-referendaris bij

de Raad van State of een ambt van referendaris bij het Grondwettelijk Hof of een ambt van referendaris of parketjurist bij de hoven van beroep en bij de rechtbanken van eerste aanleg hebben uitgeoefend of een academische of rechtswetenschappelijke functie hebben bekleed ».

Ten slotte bepaalt artikel 322, tweede lid, van hetzelfde Wetboek :

« In de arbeidsrechtbanken en in de rechtbanken van koophandel wordt de kamervoorzitter vervangen door de voorzitter van de rechtbank of door de rechter die hij aanwijst, door een toegevoegd rechter of een plaatsvervangend rechter ».

B.2.1. Volgens de Ministerraad bepaalt het voormelde artikel 322, tweede lid, enkel dat een verhinderd kamervoorzitter van de arbeidsrechtbank door een plaatsvervangend rechter wordt vervangen, terwijl de artikelen 190 en 192 van het Gerechtelijk Wetboek de voorwaarden voor de benoeming van die magistraten regelen. Daaruit zou voortvloeien dat het aangevoerde verschil in behandeling niet zijn oorsprong zou vinden in artikel 322, tweede lid, maar in de twee laatste aangehaalde bepalingen.

B.2.2. Uit de bewoordingen van de aan het Hof gestelde vragen blijkt dat het beginsel zelf van de vervanging van een werkend rechter door een plaatsvervangend rechter in het geding is, aangezien die laatste aan minder strikte benoemingsvoorwaarden dient te voldoen, met als gevolg dat daaruit een verschil in behandeling tussen de rechtzoekenden zou kunnen voortvloeien naargelang hun zaak door de ene of de andere van die magistraten wordt beslecht.

Rekening houdend met het feit dat de aan het Hof ter beoordeling voorgelegde bepalingen onlosmakelijk met elkaar zijn verbonden, dient de bestaanbaarheid met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet van die bepalingen in samenhang gelezen te worden onderzocht.

B.2.3. De exceptie wordt verworpen.

B.3.1. Artikel 81 van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat de arbeidsrechtbank uit ten minste drie kamers bestaat waarvan ten minste één, die bevoegd is voor de geschillen met betrekking tot de vorderingen betreffende de collectieve schuldenregeling, uit een rechter in

de arbeidsrechtbank bestaat, en waarbij de andere kamers worden voorgezeten door een rechter in de arbeidsrechtbank en daarenboven uit twee rechters in sociale zaken bestaan.

De samenstelling van de arbeidsrechtbank is bepaald bij artikel 82 van hetzelfde Wetboek; die bepaling voorziet in de aanwezigheid van een voorzitter, rechter in de arbeidsrechtbank, en van rechters in sociale zaken. In dezelfde bepaling wordt eveneens gepreciseerd dat zij, in de gevallen bepaald in de wet tot vaststelling van de personeelsformatie van hoven en rechtbanken, bovendien uit één of meer ondervoorzitters en één of meer rechters in de arbeidsrechtbank bestaat.

B.3.2. Volgens artikel 87 van het Gerechtelijk Wetboek hebben de plaatsvervangende rechters in de rechtbank van eerste aanleg, in de arbeidsrechtbank en in de rechtbank van koophandel geen gewone bezigheden en worden zij benoemd om rechters tijdelijk te vervangen wanneer zij verhinderd zijn of wanneer de bezetting niet volstaat om de rechtbank overeenkomstig de bepalingen van de wet samen te stellen.

B.4.1. Uit de ter toetsing aan het Hof voorgelegde bepalingen blijkt dat de diplomaverreichte identiek is voor de benoeming tot rechter of tot plaatsvervangend rechter in de arbeidsrechtbank. De benoemingsvoorwaarden zijn daarentegen verschillend met betrekking tot de vereiste beroepsbekwaamheid en beroepservaring van beide categorieën. Aldus dienen de werkende rechters, indien zij niet voor de weg van de in artikel 259*octies*, § 2, van het Gerechtelijk Wetboek bedoelde stage hebben gekozen, te zijn geslaagd voor het bij artikel 259*bis-9*, § 1, van hetzelfde Wetboek voorgeschreven examen inzake beroepsbekwaamheid. Die voorwaarde is niet vereist voor de benoeming van de plaatsvervangende rechters. De werkende rechters moeten eveneens tien jaar ononderbroken werkzaam zijn geweest aan de balie of gedurende vijf jaar een ambt van magistraat van het openbaar ministerie of van rechter of een van de in het 2° van artikel 190, § 2, van het Gerechtelijk Wetboek bedoelde ambten hebben uitgeoefend, of nog gedurende twaalf jaar werkzaam zijn geweest aan de balie of een van de in het 3° van dezelfde bepaling bedoelde ambten of functies hebben uitgeoefend. Van de plaatsvervangende rechters wordt daarentegen maar een ervaring van vijf jaar aan de balie, in een gerechtelijk ambt of in één van de in artikel 192 van het Gerechtelijk Wetboek bedoelde ambten of functies vereist.

B.4.2. De voorwaarden zijn nog strikter voor de aanwijzing van de magistraat in het ambt van voorzitter van de rechtbank. Aldus bepaalt artikel 189 van het Gerechtelijk Wetboek dat de kandidaat die niet de gerechtelijke stage heeft doorgemaakt, juridische functies moet hebben uitgeoefend sedert ten minste vijftien jaar, waarvan de laatste vijf jaar als lid van de zittende magistratuur of magistraat van het openbaar ministerie.

B.5.1. De voormelde bepalingen vinden hun oorsprong in de wet van 18 juli 1991 tot wijziging van de voorschriften van het Gerechtelijk Wetboek die betrekking hebben op de opleiding en de werving van magistraten.

Met die wet wou de wetgever de voorwaarden voor de werving van de magistraten en hun opleiding verbeteren door in de eerste plaats ervoor te zorgen dat de regels werden gewijzigd die in het Gerechtelijk Wetboek zijn vastgesteld voor de benoeming van vrederechters, rechters in de politierechtbanken, rechters in de rechtbanken van eerste aanleg, in de arbeidsrechtbanken en in de rechtbanken van koophandel, alsmede van de magistraten van het openbaar ministerie bij die rechtbanken. De wetgever wou eveneens de voorwaarden aanpassen voor het uitoefenen van onder meer het ambt van voorzitter en ondervoorzitter van de rechtbanken van eerste aanleg, van de arbeidsrechtbanken en van de rechtbanken van koophandel (*Parl. St.*, Senaat, 1989-1990, nr. 974-1, p. 5).

Daarbij heeft de wetgever in herinnering gebracht dat een lange ervaring bij de balie, in het notariaat, in academische of rechtswetenschappelijke functies of nog in juridische functies kon getuigen van een grote beroepsbekwaamheid (*ibid.*, p. 10).

Het is het belang dat aan de beroepservaring en aan de rechtspraktijk wordt gehecht, dat de instelling van adviescomités heeft verklaard, die paritair zijn samengesteld uit vertegenwoordigers van de rechterlijke orde en van de balie, van wie wordt aangenomen dat zij de kandidaat-magistraten beter kunnen kennen en over juiste informatie beschikken om de minister in te lichten over hun - onder meer menselijke - kwaliteiten (*ibid.*, p. 13).

B.5.2. Wat meer in het bijzonder de modaliteiten voor de toegang tot het ambt van rechter in de rechtbank van eerste aanleg, in de arbeidsrechtbank of in de rechtbank van koophandel betreft, heeft de wetgever drie verschillen beklemtoond ten opzichte van de

modaliteiten die zijn vastgelegd voor de toegang tot het ambt van vrederechter en van rechter in de politierechtbank. Aldus wordt voor de eerste categorie, anders dan voor de laatste, geen specifieke voorwaarde met betrekking tot een minimumleeftijd vereist. De wetgever heeft immers geoordeeld dat een dergelijke voorwaarde aan de vrederechters en aan de rechters in de politierechtbank moest worden opgelegd omdat zij, alleen, een belangrijk ambt in de magistratuur moeten waarnemen. Ook de duur van de voorafgaande beroepservaring is verschillend. De wetgever heeft daarbij opgemerkt dat een voorzitter van een rechtscollege systematisch aan dwingender voorwaarden moet voldoen wat betreft de gerechtelijke activiteiten die de benoeming voorafgaan. Ten slotte wordt voor de benoeming tot vrederechter vereist dat gedurende twaalf jaar gerechtelijke of juridische functies zijn uitgeoefend (*ibid.*, p. 19).

B.5.3. Met betrekking tot de gestelde voorwaarden om als plaatsvervangend rechter in de rechtbank van eerste aanleg, in de arbeidsrechtbank en in de rechtbank van koophandel te kunnen worden aangewezen, heeft de wetgever de wijziging van artikel 192 van het Gerechtelijk Wetboek gemotiveerd onder verwijzing naar die van artikel 188 van hetzelfde Wetboek, waarbij de voorwaarden worden vastgesteld voor de benoeming tot plaatsvervangend vrederechter of tot plaatsvervangend rechter in de politierechtbank (*ibid.*).

Dienaangaande kan in de memorie van toelichting bij de wet van 18 juli 1991 worden gelezen :

« Het is vanzelfsprekend dat de voorwaarden voor de toelating tot het ambt van plaatsvervangend rechter moeten worden versoepeld, zo niet kan de voorgestelde regeling de advocaten afschrikken die het te druk hebben met hun professionele verplichtingen. Een ontoereikend aantal plaatsvervangende rechters zou een negatieve invloed hebben op de achterstand bij het gerecht. Om diezelfde redenen van soepelheid wordt niet geëist dat de betrokkene voor het examen inzake beroepsbekwaamheid slaagt » (*ibid.*, p. 18).

B.6. Bij de reeds vermelde wet van 22 december 1998, heeft de wetgever de objectivering van de wijze van benoeming en van bevordering van de magistraten willen versterken door onder meer artikel 259ter in het Gerechtelijk Wetboek in te voegen, dat voorziet in een gemeenschappelijk benoemingsstramien voor de werkende en plaatsvervangende magistraten (*Parl. St.*, Kamer, 1997-1998, nr. 1677/1, pp. 19 en 71).

Aldus worden vanaf de bekendmaking van de vacature gemotiveerde adviezen ingewonnen bij personen die zich in de beste positie lijken te bevinden om de professionele kwaliteiten van de kandidaat voor de benoeming in te schatten. Aldus worden het advies van de korpschef van het rechtscollege waar de benoeming moet plaatsvinden, dat van de korpschef van het rechtscollege waar de kandidaat werkzaam is als magistraat, als plaatsvervangend magistraat, als referendaris of als parketjurist of als gerechtelijk stagiair, alsook het advies van een vertegenwoordiger van de balie die is aangewezen door de orde van advocaten van het gerechtelijk arrondissement waar de kandidaat werkzaam is, hetzij als advocaat, hetzij als magistraat, vereist. Al die adviezen worden aan de minister van Justitie overgezonden en bij het dossier van de kandidaat gevoegd dat aan de bevoegde benoemingscommissie wordt overgezonden, die binnen de Hoge Raad voor de Justitie is opgericht. Na het horen van de betrokkenen draagt de commissie, bij een meerderheid van twee derden van de uitgebrachte stemmen, een kandidaat per vacante plaats voor, rekening houdend met zijn persoonlijkheid, zijn intellectuele en professionele capaciteiten en zijn bekwaamheid om het ambt uit te oefenen (*ibid.*, pp. 68-69). De Koning beschikt dan over een termijn van zestig dagen om een beslissing te nemen en ze aan de commissie en aan de kandidaten mee te delen.

B.7. De wetgever vermocht redelijkerwijs te oordelen dat, teneinde een behoorlijke rechtsbedeling te waarborgen, moest worden overgegaan tot de benoeming van plaatsvervangende rechters die, zoals in B.3.2 is vermeld, enkel zijn geroepen om zitting te nemen in geval van verhindering van de werkende rechters en enkel teneinde de gerechtelijke achterstand weg te werken. Hoewel de voorwaarden met betrekking tot de vereiste beroepsbekwaamheid en beroepservaring minder zijn voor de benoeming van de plaatsvervangende rechters, zou daaruit niet kunnen worden afgeleid dat zij een rechtspraak van ongelijke kwaliteit met zich meebrengen, waardoor een discriminatie tussen de rechtzoekenden wordt gecreëerd. Zoals in B.6 is uiteengezet, tonen de vele waarborgen die de voordracht van de kandidaturen voor die ambten omringen, gecombineerd met de in B.5 uiteengezette benoemingsvoorwaarden, aan dat de door de wetgever genomen maatregel redelijk is verantwoord.

De omstandigheid dat de plaatsvervangende rechters een kamer van de arbeidsrechtbank voorzitten, vermag die vaststelling niet te wijzigen. Zoals in B.3.1 is vermeld, zijn de andere

kamers van die rechtbank, met uitzondering van die welke de geschillen dient te beslechten in de aangelegenheden met betrekking tot de collectieve schuldenregelingen, naast hun voorzitter, samengesteld uit rechters in sociale zaken die eveneens de rechtsprekende functie uitoefenen. Zoals in B.4.2 is vermeld, kunnen de plaatsvervangende rechters de rechtbank in elk geval niet als korpschef voorzitten.

Ten slotte dient eveneens te worden opgemerkt dat de vonnissen van de arbeidsrechtbank krachtens artikel 617, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek vatbaar zijn voor hoger beroep bij het arbeidshof.

B.8. De prejudiciële vraag dient ontkennend te worden beantwoord.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

De artikelen 190, 192 en 322, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek schenden de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet.

Aldus uitgesproken in het Frans, het Nederlands en het Duits, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op de openbare terechtzitting van 6 december 2012.

De griffier,

De wnd. voorzitter,

F. Meersschaut

J.-P. Snappe